

მესამე პირების წინაშე დირექტორის პასუხისმგებლობის რეგულირება ქართულ საკანონმდებლო სივრცეში

ეთო რუხაძე

დოქტორანტი, თსუ-ის იურიდიული ფაკულტეტის მონვეული
ლექტორი, კვ „კორპორაციის საადვოკატო ბიუროს“ ადვოკატი

საკვანძო სიტყვები: დირექტორი, კრედიტორი,
პასუხისმგებლობა

შესავალი

გამართულ კორპორაციულ მართვასა და მომგებიან სამეწარმეო საქმიანობაში უმნიშვნელოვანესი როლი აკისრიათ საზოგადოების დირექტორებს, რადგან სწორედ მათზეა დამოკიდებული საზოგადოებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღება და პრაქტიკაში მათი რეალიზაცია.

სამეწარმეო საზოგადოების დირექტორობა მხოლოდ სარეგისტრაციო ორგანოში ასეთად მითითებას არ გულისხმობს, არამედ იგი დაკავშირებულია მრავალფეროვან უფლება-მოვალეობასთან და შესაძლოა პასუხისმგებლობის დაკისრების საფუძველიც გახდეს.

თანამედროვე სამოქალაქო ბრუნვის სწრაფი განვითარების ფონზე დირექტორები მაქსიმალურად ცდილობენ რესურსებისა და შესაძლებლობების გაზრდას, რაც ხშირად გადაკვეთს მესამე პირთა ინტერესებს. ნებისმიერი მოქმედებას თუ უმოქმედობას, რომელიც გარკვეულ უარყოფით შედეგს იწვევს მესამე პირებისათვის, ლოგიკურად უნდა მოჰყვეს სა-

მართლებრივი რეაგირება. თუმცა მხოლოდ სამართლიანობის კრიტერიუმით პასუხისმგებლობის დაწესება არ არის გამართლებული. საჭიროა, არსებობდეს საკანონმდებლო ნორმა, რომელიც ნათლად განსაზღვრავს პასუხისმგებლობის წინაპირობებსა და მოცულობას.

დირექტორთა პასუხისმგებლობის საკითხი იმდენად ფუნდამენტურია, რომ იქმნება მოლოდინი დახვეწილი სამართლებრივი რეგულირებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის არსებობის შესახებ. მიუხედავად იმისა, რომ დირექტორთა პასუხისმგებლობის საკითხი თანამედროვე სამოქალაქო სამართლისათვის განსაკუთრებით აქტუალური საკითხია, „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონი დირექტორთა პირადი პასუხისმგებლობის საკითხებთან მიმართებით მოკრძალებულია და არ შეიცავს იმპერატიული ხასიათის მიმართულების განმსაზღვრელ ნორმებს. შესაბამისად, იკვეთება ზოგადი ხასიათის ხარვეზები, რაც პრობლემურია, როგორც მესამე პირთათვის მათი უფლებების რეალიზაციის კონტექსტში, ასევე საწარმოს დირექტორთათვის პასუხისმგებლობისაგან თავის არიდების შესაძლებლობისათვის.

1. დირექტორი არსი

კერძოსამართლებრივი თვალსაზრისით, კორპორაცია სრულყოფილად წარმოადგენს იურიდიულ პირს, მაგრამ ფიზიკურად და გონებრივად იგი მოითხოვს ადამიანთა ჩართულობას, რათა განხორციელდეს გარკვეული ქმედებები.¹ კორპორაციული მართვის თანამედროვე სისტემებში კორპორაციის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სტრუქტურულ ნაწილს წარმოადგენს დირექტორატი, რადგან მენეჯმენტის დელეგირება სწორედ დირექტორთა საბჭოზე ხდება.²

1 Glasbeek H. J., 1995. More Direct Director Responsibility: Much Ado About ... What?, Canadian Business Law Journal, Vol. 25, 424.
2 Shleifer A., Vishny R. W. 1997. Penn Central: A Case Study of Outside Director Responsibility

ყველა კომპანიას უნდა ჰყავდეს დირექტორი, რადგან კომპანიას, როგორც „ხელოვნურ სუბიექტს“ – იურიდიულ პირს, არ შეუძლია თავად ნების გამოვლენა. შესაბამისად, იურიდიული მოქმედების გამოსახატად საჭიროა სხვა პირის ჩართვა. დირექტორს კანონით ევალება კომპანიის სახელით წარმომადგენლობა მესამე პირებთან და კომპანიის საქმეების მართვა. აღნიშნული ეხება კაპიტალური ტიპის ნებისმიერ საწარმოს, მაშინაც კი თუ კომპანიის პარტნიორი მხოლოდ ერთი პირია, რაც წარმოშობს გამიჯვნის შესაძლებლობას.³

ანგლოამერიკული სამართლის მიხედვით, დირექტორად შეიძლება მიჩნეული იქნეს ნებისმიერი პირი, რომლის მიმართაც არსებობს დირექტორის მსგავსი დამოკიდებულება და იგი ფუნქციურადაც ასრულებს დირექტორის მოვალეობებს, თუნდაც კანონმდებლობის შესაბამისად, დადგენილი წესის დაცვით ოფიციალურად არ იყოს დანიშნული შესაბამის პოზიციაზე.⁴ კომპანიათა შესახებ აქტის თანახმად, „ნებისმიერი პირი, რომელიც იკავებს დირექტორის პოზიციას, მოიაზრება „დირექტორის“ ქვეშ, რა დასახელებითაც არ უნდა მოიხსენიებოდეს იგი.“⁵ შესაბამისად, არის თუ არა პირი კომპანიის დირექტორი, დამოკიდებულია არა მის ასეთად მოხსენიებაზე, არამედ კომპანიის საქმიანობასა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მის როლზე. თანამდებობა „დირექტორის“ არსებობა მიგვითითებს პირის სტატუსზე, თუმცა გადაწყვეტია ფაქტობრივად შესრულებული სამუშაო.⁶

Under the Federal Securities Laws, UMKC Law Review, Vol. 45, Issue 3, 394.
3 Davies J., 2007. A guide to director’s responsibilities under the Companies Act 2006, 10, <https://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/business-law/tech-tp-cdd.pdf> [06.04.2020].
4 ცერცვაძე ლ., 2016. დირექტორატის მოვალეობები კომპანიების შერწყმისას და საკონტროლო პაკეტის გასხვისებისას, შედარებით-სამართლებრივი ანალიზი, თბილისი, 26.
5 Companies Act 2006, Paragraph 250, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents> [06.04.2020].
6 Davies J., 2007. A guide to director’s responsibilities under the Companies Act 2006, 10-11, <https://

დირექტორატი სამეწარმეო საზოგადოების მართვის აუცილებელი ორგანოა, რომელსაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება საზოგადოების საქმიანობის სწორად წარმართვაში.⁷ დირექტორატი „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებულ საწარმოთა აღმასრულებელი ორგანოა, რომელიც ხელმძღვანელობს საწარმოს მიმდინარე საქმიანობას და უფლებამოსილია მესამე პირების წინაშე მინდობილობის გარეშე წარმოადგინოს საწარმო და დადოს ხელშეკრულება.⁸

ანგლოამერიკული სამართლის სისტემისათვის დამახასიათებელია დე იურე (De Jure), დე ფაქტო (De Facto) და ჩრდილში მდგომი (Shadow) დირექტორები.⁹ ქართული კანონმდებლობა და სასამართლო პრაქტიკა დასახელებული ტიპის დირექტორებს არ იცნობს, რის გამოც შესაძლებელია გარკვეული სირთულეები წარმოიშვას პასუხისმგებლობის დაკისრების თვალსაზრისით.¹⁰

დირექტორთა გადაწყვეტილებებსა და მათ სტრატეგიულ მიდგომებზე დიდ გავლენას ახდენს პარტნიორთა კრება, სწორედ ამიტომაც დირექტორატი ბოლო დროს განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია როგორც აკადემიურ წრეებში, ასევე, სასამართლო პრაქტიკაში. შესაბამისად, მათი მინიტორინგი და განხილვა მიმდინარეობს ორივე სიბრტყეზე.¹¹

www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/business-law/tech-tp-cdd.pdf [06.04.2020].

7 ლაზარიშვილი ლ., 2009. ოფიციალური კონტრაქტი კომპანიის დირექტორთან, პარტნიორი და კომპანიის შიდა საქმიანობა, თანამედროვე საკორპორაციო სამართლის თეორიული და პრაქტიკული საკითხები, თბილისი, 309.

8 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2014 წლის 25 მარტის გადაწყვეტილება (№ას-495-471-2013).

9 Davies J., 2007. A guide to director's responsibilities under the Companies Act 2006, 12-13, <<https://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/business-law/tech-tp-cdd.pdf>> [06.04.2020].

10 ცერცვაძე ლ., 2016. დირექტორატის მოვალეობები კომპანიების შერწყმისას და საკონტროლო პაკეტის გასხვისებისას, შედარებით-სამართლებრივი ანალიზი, თბილისი, 27.

11 Hillman J. A., Cannella A. A., Paetzold L. R., 2000. The Resource Dependence Role of Corporate

2. მესამე პირთა წინაშე დირექტორის პასუხისმგებლობის აუსცილებლობა

დირექტორებისა და აქციონერების კრედიტორთა საზიანოდ განხორციელებული ქმედებების თავიდან ასაცილებლად მრავალი იურისდიქციის კანონმდებლობამ განავითარა დირექტორთა და აქციონერთა პასუხისმგებლობის დოქტრინა.¹² დირექტორის პასუხისმგებლობასთან დაკავშირებული ზოგადი წესები გაწერილია, როგორც საკანონმდებლო აქტებში, ასევე გვხვდება სასამართლო გადაწყვეტილებებშიც, რაც განპირობებულია კერძოსამართლებრივი თანასწორობისა და მხარეთა უფლებამოსილებების დაბალანსების ინტერესით.¹³

საწარმოს კრედიტორებს, რომლებიც დაინტერესებული არიან დირექტორთა პასუხისმგებლობით, თითქმის ყველა ყველა ქვეყნის საკორპორაციო სამართალში გააჩნიათ დაცვის გარანტიები.¹⁴ გარკვეულ პირობებში, წესდებით ან კანონით კორპორაციის დირექტორს ეკისრება პირადი პასუხისმგებლობა, თუ დარღვეულია შესაბამისი ვალდებულებები. სასურველია, რომ დირექტორის პასუხისმგებლობის ფარგლების შესახებ ინფორმირებული იყვნენ, როგორც კომპანიის პარტნიორები, ასევე მესამე პირებიც.¹⁵

დირექტორს პირადი პასუხისმგებლობა შეიძლება დაეკისროს იმ შემთხვევაში,

Directors: Strategig Adaptation of Board Composition in Response to Environmental Change, Journal of Management Studies, Vol. 37, Issue 2, 235.

12 ბაქაძური ნ., გელტერი მ., ცერცვაძე ლ., ჯუღელი გ., 2019. საკორპორაციო სამართალი, სახელმძღვანელო იურისტებისათვის, თბილისი, 196.

13 Shleifer A., Vishny R. W., 1997. Penn Central: A Case Study of Outside Director Responsibility Under the Federal Securities Laws, UMKC Law Review, Vol. 45, Issue 3, 401.

14 Kraakman R., Davies P., Hansmann H., Hertig G., Hopt K., Kanda H., Rock E., 2004. The Anatomy of corporate Law, A Comparative and Functional Approach, New York, 71.

15 Schneeman A., 2010. The Law of Corporations and other Business Organizations, Fifth Edition, New York, 343.

თუ დაარღვია ერთგულების ან ზრუნვის მოვალეობა, უფლებამოსილების გარეშე განხორციელებული ქმედებისათვის, გაუფრთხილებლობისათვის, თაღლითობის ან სხვა უკანონო მოქმედებისათვის, კანონით დადგენილი წესის დარღვევისათვის.¹⁶ დირექტორებს, მათ შორის de facto და ჩრდილოვან დირექტორებს (shadow directors), შეიძლება პირადი პასუხისმგებლობა დაეკისროთ კრედიტორების ზიანის ზრდისთვის, რომელიც გამომდინარეობს ბორდის გაუფრთხილებლობის ან თაღლითობისგან, მაშინ, როდესაც კომპანია ან გადახდისუუნაროა, ან გადახდისუუნარობასთან ახლოს არის.¹⁷

დირექტორისათვის ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების დაკისრება წარმოადგენს იმ არასათანადო მენეჯერული ქცევის საპასუხო იურიდიულ შედეგს, რომლის მეშვეობითაც მიყენებული ზიანი აუნაზღაურდება მესამე პირს. ზიანის ანაზღაურებისას სანქციის ფუნქციის მიღმა იმალება შემაკავებელი ფუნქციაც. საკორპორაციო სამართლისათვის ეს შემაკავებელი ფაქტორი წარმოადგენს შემდგომი ქმედებების ეთიკურობის სტანდარტის განმსაზღვრელს.¹⁸

არსებობს არაერთი გადაწყვეტილება, რომლის მიხედვითაც დირექტორის პირადი პასუხისმგებლობა დადგა მესამე პირთა წინაშე იმ საფუძვლით, რომ მას დარღვეული ჰქონდა პირადი ვალდებულებები და იკვეთებოდა ცალსახა გაუფრთხილებლობა.¹⁹ მსგავსი გადაწყვეტილებებიდან იკვე-

თება, რომ დირექტორმა ეფექტურად უნდა იმოქმედოს, როგორც კომპანიისათვის, ასევე გონივრულობის ფარგლებში გაითვალისწინოს მესამე მხარის პოზიციაც, წინააღმდეგ შემთხვევაში კი, შესაძლოა მას დაეკისროს პასუხისმგებლობა.²⁰

პრაქტიკოსი იურისტები, რომლებიც მუშაობენ საკორპორაციო სამართლის მიმართულებით, როგორც წესი, მხარს უჭერენ მესამე პირთა წინაშე დირექტორთა პირად პასუხისმგებლობას. აღნიშნული მოტივირებულია მოთხოვნის განხორციელების გამარტივებით, თუმცა, გამოკვეთილი მიდგომა პრაქტიკაში რეალიზაციისას მოსაყენებელი მექანიზმის შესახებ არ არსებობს.²¹

3. დირექტორთა პასუხისმგებლობის წინაპირობების მიმოხილვა

დირექტორისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრებისას გადამწყვეტია მათი ქმედების შეფასება, რომლითაც გამოიკვეთება ვალდებულების დარღვევა.²² დირექტორისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრების აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მოვალეობის განზრახ ან დაუდევრობით დარღვევა.²³ ამასთან, მნიშვნელოვანია, რომ მესამე პირმა შეძლოს ფაქტობრივი გარემოებით იმის დადასტურება, რომ სახეზე იყო კონკრეტული ვალდებულება, რომელიც დირექტორმა გაუფრთხილებლობით დაარღვია.²⁴

16 Schneeman A., 2010. The Law of Corporations and other Business Organizations, Fifth Edition, New York, 345.
 17 კრაკმანი რ., არმორი ჯ., დევისი პ., ენრიკესი ლ., ჰანსმანი პ., ჰერტიგი უ., ჰოპტი კ., კანდა პ., პარგენდლერი მ., რინგე ვ., როკი ე., 2019. საკორპორაციო სამართლის ანატომია, შედარებითი და ფუნქციური მიდგომა, მესამე გამოცემა, ქოჩიაშვილი ა., მაისურაძე დ., (მთ.) თბილისი, 194-195.
 18 Winter J., 2018. A Behavioral Perspective on Corporate Law and Corporate Governance, The Oxford Handbook of Corporate Law and Governance, Ringe W., Gordon J. (Eds.), Oxford, 21.
 19 ob. England and Wales High Court's decision, Sainsbury's Supermarkets Ltd v. Condek Holdings Ltd, EWHC 2016.

20 Stace V., 2016. Directors' liability in negligence to third parties: challenging the assumption of responsibility approach, Oxford University Commonwealth Law Journal, Vol. 16, Issue 1, 183.
 21 Shimojima K., 1981. The Criminal Responsibility and the Personal Liability of the Director in Cases of Corporate Insolvency, International Business Lawyer, Vol. 9, 223.
 22 Davies J., 2007. A guide to director's responsibilities under the Companies Act 2006, 96, <<https://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/business-law/tech-tp-cdd.pdf>> [06.04.2020].
 23 Loos A., 2016. Directors; Liability, A Worldwide Review, Third Edition, New York, 485.
 24 Stace V., 2016. Directors' liability in negligence

სავალდებულოა დადასტურდეს, რომ დირექტორის ქმედება არ იყო კეთილსინდისიერების ფარგლებში მოქცეული და წარმოადგენდა „უკიდურესად არაგონივრულ“ გადაწყვეტილებას ან ქმედებას. ასევე, საჭიროა არსებობდეს დირექტორის განზრახვა, რომელიც გამოიწვევს ისეთ შედეგს, რომელიც დირექტორის გადაწყვეტილების გარეშე არ დადგებოდა.²⁵ ამასთან, საინტერესოა შემთხვევები, როდესაც ზიანი გამოწვეულია არა კონკრეტული გადაწყვეტილებით, არამედ გადაწყვეტილების მიღების უგულებელყოფით. ამ მხრივ დირექტორის პასუხისმგებლობის შემთხვევა დგება სამართლებრივი სტანდარტის შეუსრულებლობის გამო, რაც იწვევს ეკონომიკურ ზიანს.²⁶

პასუხისმგებლობის დადგენისას სხვადასხვა ქვეყნის პრაქტიკაში გამოიყენება ორსაფეხურიანი ტესტი, რომლის მიხედვითაც, პირველ რიგში, დასტურდება მესამე პირსა და დირექტორს შორის ურთიერთობა, ხოლო შემდგომ განისაზღვრება დირექტორის მოვალეობა. ორივე ეტაპის გავლის შემდეგ დგინდება მოვალეობის დარღვევის საკითხი, რაც დირექტორის პასუხისმგებლობის შესაძლებლობის აუცილებელი წინაპირობაა.²⁷

გასათვალისწინებელია, რომ დირექტორის პასუხისმგებლობის საკითხთან მიმართებით არსებობს განსხვავებული მიდგომები, როგორც სამეცნიერო დოქტრინაში, ასევე პრაქტიკაში.

დირექტორის პასუხისმგებლობა იყოფა ორ კატეგორიად. კერძოდ, სახელშეკრულებო მოლაპარაკებისას ბრალიდან გამო-

მდინარე და დელიქტურ პასუხისმგებლობად.²⁸ ქართულ რეალობაში დირექტორის პირდაპირ უშუალო პასუხისმგებლობას ადგენს უზენაესი სასამართლოს ორი დამფუძნებელი გადაწყვეტილება, რომლითაც დირექტორებს დაეკისრათ პირდაპირი წესით პასუხისმგებლობა კრედიტორების წინაშე.²⁹

4. მესამე პირის წინაშე დირექტორის პასუხისმგებლობის საკორპორაციო-სამართლებრივი საფუძვლების ანალიზი

საკორპორაციო სამართლის წყაროებზე დაყრდნობით საქართველოში დირექტორის პასუხისმგებლობის ნორმატიულ საფუძვლად გვევლინება „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტი. აღნიშნული ნორმის გამოყენებით მესამე პირების წინაშე პასუხისმგებლობა საჭიროებს დამატებით დოკუმენტურ ანალიზს.

„მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტის შესაბამისად, კომპანიის დირექტორს აკისრია ფიდუციური მოვალეობები კომპანიის წინაშე, რომელიც, სხვაგვარად, მოიცავს დირექტორის მოვალეობას, საზოგადოების საქმეებს გაუძღვეს კეთილსინდისიერად. დირექტორის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება შეიძლება იყოს მაღალი რისკის მატარებელიც და მცდარიც. თუმცა სამენარმეთა გადაწყვეტილებების განსჯის წესის პრეზუმფციიდან გამომდინარე, გადაწყვეტილების შედეგებისათვის კომპანიის დირექტორი შესაძლოა დაცული იყოს პირადი პასუხისმგებლობისაგან.³⁰

to third parties: challenging the assumption of responsibility approach, Oxford University Commonwealth Law Journal, Vol. 16, Issue 1, 184.

25 Misawa M., 2005. Shareholders' Action and Director's Responsibility in Japan, Penn State International Law Review, Vol. 24, Issue 1, 32.

26 Brown H. L., 2001. The Corporate Director's Compliance Oversight Responsibility in the post Caremark Era, Delaware Journal of Corporate Law, Vol. 26, Vol. 24.

27 Stace V., 2016. Directors' liability in negligence to third parties: challenging the assumption of responsibility approach, Oxford University Commonwealth Law Journal, Vol. 16, Issue 1, 184.

28 ბურდული ი., 2019. ხელმძღვანელი პირის პასუხისმგებლობის საკითხისთვის (დოკუმენტური გააზრების მცდელობა), ჩემი ადვოკატი, №2, 55.

29 იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 6 მაისის გადაწყვეტილება (№ას-1307-1245-2014), ასევე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 6 მაისის გადაწყვეტილება (№ას-1158-1104-2014).

30 საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2019

„მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტის მე-3 წინადადების მიხედვით, საზოგადოება ვალდებულია გამოიყენოს დირექტორების წინააღმდეგ ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა, თუკი ის აუცილებელია საზოგადოების კრედიტორების დასაკმაყოფილებლად.³¹ შესაბამისად, დირექტორების წინააღმდეგ მიმართული ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის სუბიექტი „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტის მიხედვით არის საზოგადოება.

შესაბამისად, პასუხისმგებლობის დადგომისათვის აუცილებელია, რომ საზოგადოებამ დირექტორებისაგან მოითხოვოს ზრუნვის მოვალეობის დარღვევით საზოგადოებისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურება. დირექტორის პასუხისმგებლობა მესამე პირების მიმართ წარმოადგენს საგარეო პასუხისმგებლობის შემთხვევას, რაც არ მოიცავს დირექტორის პასუხისმგებლობას საზოგადოების მიმართ.³² „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტი საფუძველზე კრედიტორს არ აქვს უფლება, იგივე მოთხოვნა განახორციელოს დირექტორის მიმართ, რადგან დასახელებული მოთხოვნის სუბიექტი დოგმატურად არ არის კრედიტორი.

ერთ-ერთი მოსაზრების თანახმად, დირექტორთა პასუხისმგებლობა მესამე პირების წინაშე შესაძლებელია დადგეს გამჭოლი პასუხისმგებლობის დოქტრინის ნორმების მიხედვით.³³ გამჭოლი პასუხის-

მგებლობის დოქტრინას, რომელიც საქართველოში „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-3 მუხლის მე-6 პუნქტშია გაწერილი, გააჩნია სპეციალური წინაპირობები და შესაბამისი სუბიექტები. კერძოდ, გამჭოლი პასუხისმგებლობის საფუძველზე სასამართლო ადგენს პარტნიორის პასუხისმგებლობას, თუკი კომპანია შეიძლება მიჩნეულ იქნეს, როგორც პარტნიორის მეორე მე, ანუ ე.წ alter ego, ანუ როდესაც საზოგადოება და პარტნიორი იმდენად მჭიდროდ არიან ერთმანეთთან დაკავშირებული, რომ საზოგადოების, როგორც ცალკე სუბიექტის აღქმა ძალიან რთულია. მეორე შემთხვევაში, შეზღუდული პასუხისმგებლობის გამოყენება შეიძლება განხილულ იქნეს, როგორც თაღლითობის სანქცირება ან უსამართლობის წახალისება.³⁴ მოყვანილი ფაქტების დადასტურების შემთხვევაში სასამართლო „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-3 მუხლის მე-6 პუნქტის საფუძველზე არღვევს იმ კორპორატიულ საფარველს, რომლითაც პარტნიორთა პირადი პასუხისმგებლობა არის დაცული და პირდაპირ და უშუალოდ მათ აკისრებს პასუხისმგებლობას.

კრედიტორისათვის პირდაპირ დირექტორებისაგან მოითხოვნის დაკმაყოფილება, სამეცნიერო დოქტრინაში გამართლებულია გარემოებით, რომ დირექტორის მიმართ პასუხისმგებლობის დაყენების მოთხოვნა შესაძლოა უშედეგო და აშკარად არაპერსპექტიული ამოცანა გახდეს.³⁵ გერმანული სააქციო კანონი ასეთი შემთხვევისათვის ითვალისწინებს კრედიტორის უფლებას, დირექტორისაგან პირდაპირ მოითხოვოს დაკმაყოფილება, მაგრამ საქართველოს კანონი „მენარმეთა შესახებ“ ამგვარ შესაძლებლობას არ იცნობს.³⁶

ნლის 23 იანვრის გადაწყვეტილება (№ას-727-695-2016).

31 ჭანტურია ლ., ზარანდია თ., ცერცვაძე გ., ზოიძე თ., ჩიტაშვილი ნ., 2017. საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძვლები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში, თბილისი, 271, <https://www.tsu.ge/data/file_db/faculty-law-public/gadawyvetilebebis%20krebuli.pdf?fbclid=IwAR2IyaZT0miaYQIcViLxzoJJGbSBRCnTT6GfpQZQt511WjGbbIH_Ow7wU> [01.03.2020].

32 Damsté S. M., Director's liability in securitization entities: a comparison between Luxembourg, Germany and China, 19, <https://www.academia.edu/11411599/Director_s_liability_in_securitization_entities_a_comparison_between_Luxembourg_Germany_and_China> [15.03.2020].

33 Shimojima K., 1981. The Criminal Responsibility and the Personal Liability of the Director in Cases

of Corporate Insolvency, International Business Lawyer, Vol. 9, 223.

34 Gevurtz A. F., 2000. Corporation Law, Second Edition, California, 70.

35 Schneeman A., 2010. The Law of Corporations and other Business Organizations, Fifth Edition, New York, 343.

36 ჭანტურია ლ., ზარანდია თ., ცერცვაძე გ., ზოიძე თ., ჩიტაშვილი ნ., 2017. საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძვლები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში, თბილისი, 271, <https://www.tsu.ge/data/file_db/faculty-law-public/

გერმანულ იურიდიულ ლიტერატურაში მიიჩნევა, რომ „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტის ანალოგი არ გახლავთ კრედიტორის სასარგებლოდ დამცავი კანონი. გერმანიაში მიიჩნევენ, რომ კრედიტორის სასარგებლოდ აღნიშნული ნორმის მხოლოდ რეფლექსური ხასიათი აქვს. შესაბამისად, იგივე უნდა ითქვას „მენარმეთა კანონის“ მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტზეც.³⁷

გამჭოლი პასუხისმგებლობის დოქტრინის გამოყენება გამართლებულია კრედიტორთა დაცვის ინტერესებით, თუმცა ამ შემთხვევაში გამჭოლი პასუხისმგებლობის სამიზნე არის საზოგადოების პარტნიორი, რომელსაც შეუძლია შეზღუდული პასუხისმგებლობა გამოიყენოს ბოროტად.³⁸ შესაბამისად, ხსენებული ნორმის სუბიექტი არის პარტნიორი, რომელიც საზოგადოებისაგან განცალკევებული სამართალსუბიექტობით და პასუხისმგებლობით სარგებლობს. ამგვარად, აღნიშნული ნორმის გამოყენება დირექტორთან მიმართ არცერთ შემთხვევაში არ უნდა იქნეს გამართლებული, რადგან დოგმატურად ხსენებული ნორმა ამის შესაძლებლობას არ იძლევა.

„მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტის მიხედვით, კრედიტორმა შესაძლოა საზოგადოებისაგან მოითხოვოს დირექტორის მიმართ საზოგადოების მოთხოვნის განხორციელება, რათა კრედიტორმა შეძლოს დაკმაყოფილების მიღება. ეს ვარიანტი უფრო მისაღებია, ვიდრე პირდაპირ დირექტორისაგან ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლების მინიჭება.³⁹

gadawyvetilebebis%20krebuli.pdf?fbclid=IwAR2IyaZT0miaYQIcViLxzoJJGbSBRCcNtT6GfpQZQt511WjGbbqIHi_Ow7wU> [01.03.2020].

37 ბურდული ი., 2019. ხელმძღვანელი პირის პასუხისმგებლობის საკითხისთვის (დოგმატური გააზრების მცდელობა), ჩემი ადვოკატი, №2, 57.

38 გულაშვილი ნ., 2011. კორპორაციული საფარველის გაჭოლვა, როგორც კრედიტორთა დაცვის განსაკუთრებული ღონისძიება მშობელ-შვილობილ კომპანიათა ურთიერთობის კონტექსტში (ამ-შ-სა და ქართული საკორპორაციო სამართლის მიხედვით), საკორპორაციო სამართლის კრებული I, თბილისი, 72.

39 ჭანტურია ლ., ზარანდია თ., ცერცვაძე გ., ზოიძე თ., ჩიტაშვილი ნ., 2017. საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძვლები ქართულ სასა-

დირექტორის პასუხისმგებლობისას მიხედვით კვალიფიკაციისათვის აღნიშნულ ნორმას საქართველოს უზენაესი სასამართლო ძალიან ფართო განმარტებას აძლევს, რადგან მიიჩნევენ თვითკმარ საფუძვლად მესამე პირის წინაშე ზიანის ანაზღაურებისათვის.⁴⁰

სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტის შინაარსი და მის თანახმად დირექტორთა პასუხისმგებლობის საფუძვლების ანალიზი არ იძლევა პასუხისმგებლობის იმ შემადგენლობას, რომელიც საზოგადოების კრედიტორს დირექტორებისაგან ზიანის პირდაპირი მოთხოვნის შესაძლებლობას მიანიჭებს. ამასთან, ვერც ე.წ. გამჭოლი პასუხისმგებლობის დოქტრინის ამოქმედება ვერ მოხდება, რადგან ამ წესის საფუძველზე პასუხისმგებლობის სუბიექტი არ არის დირექტორი. შესაბამისად, დამფუძნებელ გადაწყვეტილებებში მოყვანილ მსჯელობას ერთგვარ სამართლებრივ გაუგებრობამდე მივყავართ, რადგან „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტი პირდაპირი წესით კრედიტორების წინაშე პასუხისმგებლობას არ მოიცავს. შესაბამისად, შეიძლება ითქვას, რომ ამ გადაწყვეტილებით სასამართლო გასცდა ნორმის ფარგლებს.

5. მესამე პირის წინაშე დირექტორის დელიქტური პასუხისმგებლობის საფუძვლები

როგორც წესი, დირექტორის ვალდებულება ვრცელდება კორპორაციის წინაშე პასუხისმგებლობაზე იმ შემთხვევებში, როდესაც ვერ ასრულებს თავის მოვალეობას და ზიანს აყენებს კორპორაციას,

მართლო პრაქტიკაში, თბილისი, 271, <https://www.tsu.ge/data/file_db/faculty-law-public/gadawyvetilebebis%20krebuli.pdf?fbclid=IwAR2IyaZT0miaYQIcViLxzoJJGbSBRCcNtT6GfpQZQt511WjGbbqIHi_Ow7wU> [01.03.2020].

40 ბურდული ი., 2019. ხელმძღვანელი პირის პასუხისმგებლობის საკითხისთვის (დოგმატური გააზრების მცდელობა), ჩემი ადვოკატი, №2, 55.

ხოლო კორპორაციის კრედიტორებსა და აქციონერებთან პასუხისმგებლობისათვის საჭიროა არსებობდეს რაიმე შესაბამისი კანონი, რომლითაც განისაზღვრება სპეციალური დებულებები, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს პასუხისმგებლობა.⁴¹

სამეცნიერო დოქტრინაში არსებული მოსაზრების მიხედვით, კრედიტორებს გააჩნიათ პირდაპირი და არაპირდაპირი ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება, რაც ცნობილია, როგორც სპეციალური დელიქტური პასუხისმგებლობის თეორია.⁴²

იმის გათვალისწინებით, რომ „მენარმეთა შესახებ“ კანონი მესამე პირთა მიმართ პასუხისმგებლობასთან დაკავშირებით სპეციალური ნორმას არ ითვალისწინებს, მართებულია მისი დელიქტური სამართლის ნორმებში მოძიება. ის ფაქტი, რომ „მენარმეთა შესახებ“ კანონი გამჭოლი პასუხისმგებლობის ანალოგიურ ნორმას დირექტორებთან მიმართებით არ ადგენს, კიდევ ერთხელ ამყარებს დელიქტური პასუხისმგებლობის წარმოშობის შესაძლებლობას.

მსგავს მოწესრიგებას ვხვდებით ლუქსემბურგის კანონმდებლობაშიც, სადაც დირექტორის მიმართ მესამე პირს მოთხოვნა ზიანის ანაზღაურების შესახებ ემყარება სამოქალაქო კოდექსის 1382-ე მუხლს.⁴³ შესაბამისად, დირექტორთა დელიქტური პასუხისმგებლობა მესამე პირთა წინაშე უცხო არ არის სხვა ქვეყნების კანონმდებლობებისათვისაც.

თუკი „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტი დირექტორებისაგან ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლე-

ბას მხოლოდ საზოგადოებას ანიჭებს, სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლი ასეთ შეზღუდვას არ ითვალისწინებს. შესაბამისად, ნორმის წინაპირობების დადასტურების შემთხვევაში, შესაძლებელია მესამე პირმა, როგორც კრედიტორმა დირექტორებისაგან ზიანის ანაზღაურება მოითხოვოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის საფუძველზე.⁴⁴ თუმცა დელიქტის შემთხვევაში, სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის თანახმად, პირი, რომელიც ზიანს აყენებს სხვა პირს მსგავს ვითარებაში არის თავად შპს, რომლის ორგანულსამართლებრივი წარმომადგენლობითი კომპეტენციის მატარებელია დირექტორი. შესაბამისად, დირექტორი ცალკე აღებული პირდაპირ ვერ უნდა იყოს ზიანის მიმყენებელი კრედიტორისთვის. დირექტორი ზიანს აყენებს საზოგადოებას, რის გამოც კრედიტორის მოთხოვნის დაკმაყოფილება საეჭვოა. სწორი დოგმატური გააზრების პირობებში კრედიტორის მხრიდან მოხდებოდა საზოგადოების მიერ განუხორციელებელი მოთხოვნის დაგირავება, თუმცა აღნიშნულიც იმ შემთხვევაში, როდესაც ხელმძღვანელი პირი საზოგადოების წინაშე პასუხისმგებელი.⁴⁵ შესაბამისად, ძირითად შემთხვევებში დირექტორი დაცულია ზოგადი პრეტენზიისგან თუმცა აღნიშნული წესი არ ვრცელდება მოვალეობების გაზრახ უხეშ დარღვევებზე.⁴⁶

ზემოთ განხილულ, დამფუძნებელ გადაწყვეტილებებში სახეზე იყო ზიანის მიყენების ფაქტი, პასუხისმგებლობის დაუწესებლობის შემთხვევაში არ გვეყოლებოდა არც პასუხისმგებლობის სუბიექტი, ასევე,

41 Shimojima K., 1981. The Criminal Responsibility and the Personal Liability of the Director in Cases of Corporate Insolvency, International Business Lawyer, Vol. 9, 222.
42 Shimojima K., 1981. The Criminal Responsibility and the Personal Liability of the Director in Cases of Corporate Insolvency, International Business Lawyer, Vol. 9, 223.
43 Damsté S. M., Director's liability in securitization entities: a comparison between Luxembourg, Germany and China, 19, <https://www.academia.edu/11411599/Director_s_liability_in_securitization_entities_a_comparison_between_Luxembourg_Germany_and_China> [15.03.2020].

44 ჭანტურია ლ., ზარანდია თ., ცერცვაძე გ., ზოიძე თ., ჩიტაშვილი ნ., 2017. საქართველოს სამოქალაქო სამართლის საფუძვლები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში, თბილისი, 272, <https://www.tsu.ge/data/file_db/faculty-law-public/gadawyvetilebebis%20krebuli.pdf?fbclid=IwAR2IyaZT0miaYQlcViLxzoJGsbSRCCnTT6GfpQZQt5I1WjGbbqIHj_Ow7wU> [01.03.2020].
45 ბურდული ი., 2019. ხელმძღვანელი პირის პასუხისმგებლობის საკითხისთვის (დოგმატური გააზრების მცდელობა), ჩემი ადვოკატი, №2, 56.
46 Schneeman A., 2010. The Law of Corporations and other Business Organizations, Fifth Edition, New York, 347.

ზიანის ანაზღაურება ვერ მოხდება ქონებისაგან დაცლილი იურიდიული პირისაგან. სწორედ ამიტომ ამართლებენ გერმანელები ხელმძღვანელ პირთა პირდაპირ პასუხისმგებლობას დელიქტური სამართლის საფუძველზე.⁴⁷ მსგავს შემთხვევებში დირექტორის პირადი პასუხისმგებლობა გაუფრთხილებელი ქმედებებისთვის ემყარება ზოგად წესს, რომლის მიხედვითაც პასუხისმგებლობა ეკისრება ყველას, ვინც არღვევს თავის უფლებამოსილებას ან უგულებელყოფს მის მოვალეობას.⁴⁸

სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის შესაბამისად ხელმძღვანელი პასუხისმგებელი შეიძლება იყოს, როდესაც იგი საკუთარი ქმედებით პირადად ასრულებს დელიქტით გათვალისწინებულ შემადგენლობას. შესაბამისად, დამოუკიდებლად „მენარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტის ანალოგის გამოყენებაც გერმანულ სამართალში დოგმატურად გაუმართლებელია. დასახელებული ნორმა მხოლოდ შემგსები დანიშნულების მატარებელია ხელმძღვანელის ფიდუციარული მოვალეობის დარღვევის განსაზღვრის კონტექსტში. ლიტერატურაში ხშირად მოჰყავთ სასამართლო პრაქტიკიდან მაგალითი, როდესაც ხელმძღვანელი პასუხს აგებს მესამე პირის წინაშე იმ ზიანისთვის, რომელიც მან ამ უკანასკნელს მიაყენა თავისი პირადი არამართლზომიერი ქმედებით და, შესაბამისად, ეს ექვემდებარება დელიქტით გათვალისწინებულ ზოგადი ხასიათის პასუხისმგებლობას.⁴⁹

ხელმძღვანელის პირადი პასუხისმგებლობა მესამე პირის წინაშე შეიძლება დადგეს დელიქტური ნორმითა და დამცავი კანონით დადგენილი შესაბამისი ნორმის დარღვევის შემთხვევაში.

6. დირექტორთა პირადი პასუხისმგებლობის სავარაუდო გავლენა კორპორაციულ მართვაზე

საკითხის ამგვარი აქტუალურობა გამოწვეულია სწორედ დირექტორის პასუხისმგებლობის კორპორაციულ მართვაზე შესაძლო გავლენის არსებობითა და მესამე პირთა ინტერესების დაბალანსების მცდელობით.

დირექტორის პირადი პასუხისმგებლობის დადგომა საჭიროებს შესაბამის ფაქტობრივ გარემოებებსა და იურიდიულ წინამძღვრებს, რაც პრაქტიკაში საკმაოდ რთული პროცედურაა, თუმცა ამის მიუხედავად, პირადი პასუხისმგებლობის რისკი არსებობს.⁵⁰ დებატები პასუხისმგებლობის სისტემის გარშემო, უმეტესწილად, შთაგონებულია იმ შეხედულებით, რომ მსხვილი კორპორაციები ხშირად აშკარად არღვევენ კანონს, რადგან ეს მათთვის ეკონომიკურად გამართლებულია. მსგავსი პრობლემის გადასაჭრელად აქტუალურია პასუხისმგებლობის მიღწევადობის საკითხი და სხვადასხვა სახის სანქციის დაწესების შესაძლებლობა, რათა დირექტორს ახალი მოვალეობების დაკისრების გზით დამატებით შეექმნას მართებული ქცევის სტანდარტის დაცვის სურვილი.⁵¹

დღეისათვის ხელმისაწვდომი არ არის მონაცემი იმის შესახებ, თუ რამდენად ხშირად აგებენ დირექტორები პასუხს პირადად. თუმცა გონივრულია ვივარაუდოთ, რომ მსოფლიოში ყოველწლიურად არსებობს ათობით სარჩელი, რომელიც მიმართულია დირექტორების გარე პასუხისმგებლობის დადგომისაკენ.⁵² თუმცა სამეცნიერო დოქტრინაში გავრცელებული მოსაზრების თანახმად, დირექტორთა

47 ბურდული ი., 2019. ხელმძღვანელი პირის პასუხისმგებლობის საკითხისთვის (დოგმატური გააზრების მცდელობა), ჩემი ადვოკატი, №2, 56.

48 Schneeman A., 2010. The Law of Corporations and other Business Organizations, Fifth Edition, New York, 44.

49 ბურდული ი., 2019. ხელმძღვანელი პირის პასუხისმგებლობის საკითხისთვის (დოგმატური გააზრების მცდელობა), ჩემი ადვოკატი, №2, 57.

50 Cheffins B. R., Black B. S., 2006. Outside Director Liability Across Countries, Texas Law Review, Vol. 84, 1388.

51 Glasbeek H. J., 1995. More Direct Director Responsibility: Much A do About ... What?, Canadian Business Law Journal, Vol. 25, 444.

52 Cheffins B. R., Black B. S., 2006. Outside Director Liability Across Countries, Texas Law Review, Vol. 84, 1394.

გარე პასუხისმგებლობა უკიდურეს ღონისძიებადაა მიჩნეული.⁵³

დირექტორისათვის კანონის დაცვის იძულება პასუხისმგებლობის გამკაცრების გზით რთულია, ვიდრე ერთი შეხედვით ჩანს. ამგვარი მიზნის იძულებითი მექანიზმი სავარაუდოდ გამოიწვევს სამეწარმეო საქმიანობის ნაკლებ ეფექტიანობას, ვიდრე ნდობის გაუმჯობესებას.⁵⁴ ამდენად, პირველ რიგში, გასათვალისწინებელია ის, რომ საწარმოს ხელმძღვანელთა პასუხისმგებლობის ზრდამ შესაძლოა ხელმძღვანელი პირები იმდენად დააფრთხოს, რომ კომერციული რისკებისაგან თავის შეკავებისაკენ უბიძგოს. შესაბამისად, პასუხისმგებლობის გამკაცრებამ არ უნდა ჩამოაყალიბოს ზედმეტად ფრთხილი ხელმძღვანელი, რომელიც სრულყოფილად ვერ შეასრულებს თავის მოვალეობებს, რადგან რისკების გარეშე შეუძლებელია კომერციული წარმატების მიღწევა.⁵⁵

გასათვალისწინებელია, რომ დირექტორზე სამოქალაქო სამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაკისრებამ შესაძლოა გამოიწვიოს დირექტორთა კანდიდატების შემცირება, რადგან კარგი რეპუტაციის მქონე პიროვნებამ შესაძლოა თავი შეიკავოს პასუხისმგებლობის დაკისრების რისკის გათვალისწინებით.⁵⁶

დასკვნა

დირექტორთათვის არასათანადო მენეჯერული ქცევის საპასუხოდ პასუხისმგებლობის დაკისრების შესაძლებლობის საჭიროება ექვგარეშედ არსებობს.

53 ჭანტურია ლ., 2006. კორპორაციული მართვა და ხელმძღვანელთა პასუხისმგებლობა საკორპორაციო სამართალში, თბილისი, 70.

54 Glasbeek H. J., 1995. More Direct Director Responsibility: Much Ado About ... What?, Canadian Business Law Journal, Vol. 25, 444.

55 ჭანტურია ლ., 2006. კორპორაციული მართვა და ხელმძღვანელთა პასუხისმგებლობა საკორპორაციო სამართალში, თბილისი, 69-70.

56 Glasbeek H. J., 1995. More Direct Director Responsibility: Much Ado About ... What?, Canadian Business Law Journal, Vol. 25, 447.

როგორც ნაშრომში აღინიშნა, დირექტორის პასუხისმგებლობის საფუძვლის მოძიება თავდაპირველად საკორპორაციო სამართლის წყაროებში უნდა დავიწყოთ. სამწუხაროდ, „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონი დირექტორთა პირადი პასუხისმგებლობის საკითხთან მიმართებით მოკრძალებულია და მესამე პირების წინაშე დირექტორთა პირადი პასუხისმგებლობის მარეგულირებელ ნორმას არ გვთავაზობს. კორპორატიული მართვისათვის უმთავრესია ხელმძღვანელ პირებსა და პარტნიორებს შორის ურთიერთთანამშრომლობის საკითხი. თუმცა ყურადღების მიღმა არ უნდა დარჩეს პასუხისმგებლობის დადგომის სხვა შესაძლებლობები.

საკორპორაციო სამართლის წყაროებზე დაყრდნობით საქართველოში დირექტორის პასუხისმგებლობის ნორმატიულ საფუძვლად გვევლინება „მეწარმეთა შესახებ“ კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტი. აღნიშნული ნორმა პირდაპირი წესით კრედიტორების წინაშე პასუხისმგებლობას არ მოიცავს, რადგან დასახელებული ნორმით პასუხისმგებლობა დგება უშუალოდ საზოგადოების წინაშე და არა კრედიტორთა წინაშე. შესაბამისად, შეიძლება ითქვას, რომ მესამე პირთა მიმართ დირექტორთა პასუხისმგებლობის დამაფუძნებელ გადაწყვეტილებებში სასამართლო გასცდა ნორმის ფარგლებს.

ქართულ კანონმდებლობაში საგამონაკლისო ნორმა, როგორც ეს სახეზეა პარტნიორთა პასუხისმგებლობასთან მიმართებით „მეწარმეთა კანონის“ მე-3 მუხლის მე-6 პუნქტის სახით, არ არსებობს დირექტორთა მიმართ. შესაბამისად, ამ ნორმის საფუძველზე დოგმატურად გამართლებულია მესამე პირის მხრიდან მოთხოვნის დაყენება მხოლოდ პარტნიორის მიმართ.

მესამე პირს დირექტორის მიმართ მოთხოვნის წარდგენა შეუძლია სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის შესაბამისად. დასახელებული ნორმით ხელმძღვანელი პასუხისმგებელი შეიძლება იყოს, როდესაც იგი საკუთარი ქმედებით პირადად ასრულებს დელიქტით გათვალისწინებულ

ეთორუხაძე

შემადგენლობას. თუმცა ამ შემთხვევაში დაზარალებულ მესამე პირს სრულად აქვს დელიქტის შემადგენლობის მტკიცების ვალდებულება.

საგამონაკლისო ნორმის არარსებობის პირობებში, გამართლებულია მესამე პირის მხრიდან მოთხოვნის დაგირავების მიმართულებით წასვლა. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, მოთხოვნის დაყენება პარტნიორის მიმართ გამჭოლი პასუხისმგებლობის მიუხედავად, მართებული იქნებოდა საზოგადოების სახელით დირექტორისათვის ზიანის ანაზღაურება, ხოლო თუ პარტნიორის მხრიდან ეს მოქმედება არ ხორციელდება, გამართლებული იქნება მოთხოვნის მესამე პირის სასარგებლოდ დაგირავება. მით უმეტეს, იმ შემთხვევაში, თუ ცალსახად დადასტურებულია, რომ პარტნიორს არ შეუძლია დერივაციული სარჩელის აღძვრა.⁵⁷

დასკვნის სახით უნდა ითქვას, რომ ბალანსის შენარჩუნება კრედიტორთა მიმართ დირექტორის პასუხისმგებლობის დადგენისას სასიცოცხლოდ აუცილებელია. თუმცა გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ დირექტორმა შესაძლოა კეთილსინდისიერად მოქმედებისას გულწრფელად დაუშვას შეცდომა. ამიტომ ნებისმიერი სახის ვალდებულება, რაც დირექტორებს დაეკისრება, რეალისტური უნდა იყოს.⁵⁸

57 ბურდული ი., 2019. ხელმძღვანელი პირის პასუხისმგებლობის საკითხისთვის (დოკუმატური გააზრების მცდელობა), ჩემი ადვოკატი, №2, 56.

58 ცერცვაძე ლ., 2016. დირექტორატის მოვალეობები კომპანიების შერწყმისას და საკონტროლო პაკეტის გასხვისებისას, შედარებით-სამართლებრივი ანალიზი, თბილისი, 291.

REGULATION OF DIRECTORS LIABILITY TO THE THIRD PARTIES IN GEORGIAN LEGISLATIVE FRAMEWORK

Eto Rukhadze

*Ph.D. Candidate, Visiting Lecturer of the TSU Faculty of Law,
Attorney at LP Kordzadze Law Office*

KEYWORDS: Director, Creditor, Liability

RESUME

All companies are required to have at least one director. This is because companies, as “artificial” legal entities, can not act themselves – they need to act through other persons. In most cases, the actions of a director will be treated as being the actions of the company itself. The present article is dedicated to directors personal responsibility to the third parties.

Directors can be personally responsible to the third parties in respect of negligent conduct on their part. The aim of the present article is to study the grounds and judicial practices of directors personal responsibility to the third parties.

The discussion provided in the article is based on analysis of legislation and practice of various countries. According to the research, the legislative basis of the director's liability is controversial. The recent decisions of the Supreme Court of Georgia confirm that to impose the responsibility on the director is possible, but there are certain flaws. However, the cases give us an opportunity to re-examine directors liability to third parties. The article examines the basis of directors personal liability related judicial practice. The article generally discusses present flaws of the present practice in Georgia and provides some recommendations. Afterwards, the article scrutinizes possible effects on corporate governance.

NOTES:

1. Glasbeek H. J., 1995. More Direct Director Responsibility: Much Ado About ... What?, Canadian Business Law Journal, Vol. 25, 444-447. (In English)
2. Shleifer A., Vishny R. W. 1997. Penn Central: A Case Study of Outside Director Responsibility Under the Federal Securities Laws, UMKC Law Review, Vol. 45, Issue 3, 394. (In English)
3. Davies J., 2007. A guide to director's responsibilities under the Companies Act 2006, 10-13,
4. <<https://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/business-law/tech-tp-cdd.pdf>> [06.04.2020]. (In English)
5. Tsertsvadze L., 2016. Directorate obligations on merging of companies and acquiring control packet, Tbilisi, 26-27. (In Georgian)
6. Companies Act 2006, Paragraph 250,
7. <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>> [06.04.2020]. (In English)
8. Lazarashvili L., 2009. Labor Contract with the Company Director. Partner and Director in Internal Relations of the Company, Theoretical and Practical Issues of Modern Corporate Law, Tbilisi, 209. (In Georgian)
9. Judgment of the Supreme Court of Georgia of 25 March 2014. (Neas-495-471-2013) (In Georgian)
10. Hillman J. A., Cannella A. A., Paetzold L. R., 2000. The Resource Dependence Role of Corporate Directors: Strategig Adaptation of Board Composition in Response to Environmental Change, Journal of Management Studies, Vol. 37, Issue 2, 235. (In English)
11. Bakakuri N., Gelter M., Tsertsvadze L., Jugeli G., 2019. Corporate Law (Handbook for Lawyers), Tbilisi, 196. (In Georgian)
12. Kraakman R., Davies P., Hansmann H., Hertig G., Hopt K., Kanda H., Rock E., 2004. The Anatomy of corporate Law, A Comparative and Functional Approach, New York, 71. (In English)
13. Schneeman A., 2010. The Law of Corporations and other Business Organizations, Fifth Edition, New York, 343-347. (In English)
14. Kraakman R., Armour J., Davies P., Enriques L., Hansmann H., Hertig G., Hopt K., Kanda H., Pargendler M., Ringe W., Rock E., 2019. The Anatomy of Corporate Law: A Comparative and Functional Approach, III Edition, Translation, 2019, Kochiashvili A., Maisuradze D., (Translator) Tbilisi, 194-195. (In Georgian)
15. Winter J., 2018. A Behavioral Perspective on Corporate Law and Corporate Governance, The Oxford Handbook of Corporate Law and Governance, Ringe W., Gordon J. (Eds.), Oxford, 21. (In English)
16. See England and Wales High Court's decision, Sainsbury's Supermarkets Ltd v. Condek Holdings Ltd, EWHC 2016. (In English)
17. Stace V., 2016. Directors' liability in negligence to third parties: challenging the assumption of responsibility approach, Oxford University Commonwealth Law Journal, Vol. 16, Issue 1, 183-184. (In English)
18. Shimojima K., 1981. The Criminal Responsibility and the Personal Liability of the Director in Cases of Corporate Insolvency, International Business Lawyer, Vol. 9, 222-223. (In English)
19. Loos A., 2016. Directors; Liability, A Worldwide Review, Third Edition, New York, 485. (In English)
20. Misawa M., 2005. Shareholders' Action and Director's Responsibility in Japan, Penn State International Law Review, Vol. 24, Issue 1, 32. (In English)

21. Brown H. L., 2001. The Corporate Director's Compliance Oversight Responsibility in the post Caremark Era, Delaware Journal of Corporate Law, Vol. 26, Vol. 24. (In English)
22. Burduli I., 2019. The responsibility of the managing person (Attempts in dogmatic understanding), My Advocate, №2, 55-57. (In Georgian)
23. See Judgment of the Supreme Court of Georgia of 6 May 2015. (№as-1307-1245-2014) (In Georgian)
24. See Judgment of the Supreme Court of Georgia of 6 May 2015. (№as-1158-1104-2014) (In Georgian)
25. Judgment of the Supreme Court of Georgia of 23 January May 2019. (№as-727-695-2016) (In Georgian)
26. Chanturia L., Zarandia T., Tsertsvadze G., Zoidze T., Chitashvili N., 2017. Grounds of Civil Law of Georgia in Georgian Court Practice, Tbilisi, 271-272,
27. <https://www.tsu.ge/data/file_db/faculty-law-public/gadawyvetilebebis%20krebuli.pdf?fbclid=IwAR2lyaZT0miaYQlcViLxz oJJGbSBRCCnTT6GfpQQQt5l1WjGbqIHl_Ow7wU> [01.03.2020]. (In Georgian)
28. Damsté S. M., Director's liability in securitization entities: a comparison between Luxembourg, Germany and China, 19,
29. <https://www.academia.edu/11411599/Director_s_liability_in_securitization_entities_a_comparison_between_Luxembourg_Germany_and_China> [15.03.2020]. (In English)
30. Gevurtz A. F., 2000. Corporation Law, Second Edition, California, 70. (In English)
31. Gulashvili N., 2011. Piercing Corporate Veil as the Special Measure for the Protection of Creditors in the Context of Relationship of Parent-subsidary Corporations (according US and Georgian corporate law), Collection of Articles in Corporate Law, I, Tbilisi, 72. (In Georgian)
32. Cheffins B. R., Black B. S., 2006. Outside Director Liability Across Countries, Texas Law Review, Vol. 84, 1388-1394. (In English)
33. Chanturia L., 2006. Corporate governance and Responsibilities in Corporate Law Tbilisi, 69-70. (In Georgian)